

ڏيئو

ليڪراج ڪشنچند عزيز 1897ع ۾ ڄائو. هي نظم سنڌي زبان جي بلند پايه شاعر ليڪراج ڪشنچند عزيز جو ڇيل آهي. سندس شعر جو مجموعو ”ڪلياتِ عزيز“ جي نالي سان ڇپيل آهي. هو سٺو مضمون نويس ۽ نقاد به هو. سندس مضمونن جو مجموعو ”ادبي آئينو“ جي نالي سان ڇپيل آهي.

گڪائن گهرن کي تون روشن ڪرين ٿو،
غريبن جي چورن کي گلشن ڪرين ٿو،
لٽي سڄ عيان پنهنجو جوڀن ڪرين ٿو،
سحر تائين هر جا نشيمن ڪرين ٿو!

مزورن ۽ ڪُڙمين سان همڪار آهين،
فقيرن جي مجلس جو سينگار آهين،
سڙي تون ٻين کي ڏئين ٿو سُهائي،
رڪيل تو ۾ ڪيڏي نه آهي چڱائي!

پري کان مُنجهيل جي ڪرين رهنمائي،
ڏيا، تو ۾ آهي سراسر سچائي،
سچو دوست دشمن تي دلسوز آهين،
سچائيءَ سان سڀ جو شب افروز آهين!

مدد ڏين ٿو ڪم ڪار ۾ تون با محنت،
پرڻ سان تنهنجي ٿئي دفع ظلمت،
نه پنهنجي پرائي جو ڌارين تفاوت،
رکين قلب ۾ ڪانه ڪنهن ڏانهن ڪدورت.

سعادت جو بيشڪ تون آهين ستارو،
ڏيا، تون ٿو لاهين جهان تان اندارو،
هوا ساڻ سر لات جو ٿو جُهڪائين،
ٿو نوڙت ڪندي پنهنجي جِيوت بچائين.

حياتيءَ جو مقصد سچو ٿو ٻڌائين،
بين لاءِ پنهنجو ٿو تن من جلائين،
جَلِي جي بين ڪي سُهائو ڏين ٿا،
لُڪين گهورَ تن تان پتنگا ٿين ٿا!

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

- 1- ڪڪاڻن گهرن کي ڪير روشن ڪري ٿو؟
- 2- ڏيئي ۾ ڪهڙي چڱائي رکيل آهي؟
- 3- ڏيئي وٽ نوڙت جي ڪهڙي نشاني آهي؟
- 4- شعر جي آخري ٻن ستن مان ڪهڙي نصيحت ملي ٿي؟

(ب) هيٺين لفظن جي معنيٰ لکو ۽ جملن ۾ ڪم آڻيو:

ڪڪاڻن - ڪڙمين - سُهائي - سراسر - لات.

(ج) اهڙا پنج لفظ ٻڌايو، جيڪي جاين جا نالا هجن.

(د) ○ هيٺ ڏنل شعر مڪمل ڪريو:

- حياتيءَ جو مقصد ————— ٿو ٻڌائين،
بين لاءِ پنهنجو ٿو ————— جلائين.
بين کي سهائو ڏين ٿا،
تن تان پتنگا ٿين ٿا.

بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار

هيءُ گيت عبدالڪريم ”گدائي“ جو لکيل آهي. هو جنوري 1901ع ۾ جيڪب آباد ۾ ڄائو هو. پوسٽ کاتي ۾ ملازمت ڪيائين. جتان رٽائر ٿيڻ کان پوءِ صحافت سان لاڳاپيل رهيو. سٺو شاعر هو. نظم کان سواءِ نثر به لکيو اٿس، سندس شاعريءَ جا ٽي مجموعا ”پڪڙا ۽ پنهور“، ”ساڻيهه جا سور“ ۽ ”پيماني تي پيمانو“ ڇپيل آهن.

هڪٻئي سان حقارت ڇاڃي؟ انسانن سان نفرت ڇاڃي؟
ڪينو ساڙ ڪدورت ڇاڃي؟ مذهب پنهنجو پيار،
بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار.

ذاتيون، پاتيون، فخر وڌايون، رنگ نسل جون سڀ ارڏايون،
آهن جنگ فساد جو باعث، زهر سندو پرچار،
بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار.

جنگ جدل آهي چوڌاري، انسانن جو رت آ جاري،
ساڙي آهي دنيا ساري، نفرت جي پرچار،
بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار.

رنگ نسل سڀ ڍونگ اجايا، پيت بکڻي جا سانگ بڻايا،
گوري ۾ ڇا، ڪاري ۾ ڇا، ساڳيو آھ ستار،
بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1- جنگ ۽ فساد جو باعث ڪهڙيون ڳالهائون آهن؟

2- نفرت جي پرچار جو ڪهڙو نتيجو نڪتو آهي؟

(ب) هيٺين لفظن جي معنيٰ لکو ۽ جملن ۾ ڪم آڻيو:

حقارت - ڪينو - ساڙ - سنسار - ڪدورت - ارڏايون.

(ج) هم آواز لفظن کي قافيو چئبو آهي، جيئن: حقارت جو

ڪدورت.

توهين هن نظم مان هم آواز لفظ ڳولي لکو.

(د) هيٺ ڏنل شعر مڪمل ڪريو:

○ جنگ جدل آهي چوڌاري، _____ جو رت آجاري،

ساڙي آهي _____ ساري، نفرت جي پرچار.

بڻايون سُڪ جو ڪو سنسار.